

KAUPPAKAMAREIDEN VAALITEESIT

RATKAISUJA SUOMELLE

- JOTTA SUOMI OLISI
PARAS MAA KAIKILLE

KAUPPAKAMARI

RATKAISUJA SUOMELLE

– JOTTA SUOMI OLISI PARAS MAA KAIKILLE

Suomella on edessään ratkaisujen vuodet. Menetetty vuosikymmen on takana, ja kaikki edellytykset uuteen kukoistukseen ovat olemassa. Vienti vetää, työllisyys paranee kohisten ja valtion velanotto on päättymäisillään.

Tyytyväisyyteen ei kuitenkaan pidä tuudittautua. Nyt eduksemme toimiva maailmanlaajuinen taloussuhdanne kääntyy ennen pitkää Suomesta riippumatta. Tarvitaan rohkeutta tarttua ratkaisuihin. Rakenteellisia uudistuksia ja vaikeita päätöksiä on tehtävä nyt – hyvinä aikoina.

Suomi tarvitsee jatkuvaa kykyä uudistua. Väestö ikääntyy, teknologia kehittyy ja ilmaston lämpeneminen vaatii pysäyttämistä. Elämme keskellä yhä nopeammin muuttuvaa maailmaa. Emme voi jäädä seuraamaan sivusta vaan meidän on jatkuvasti rakennettava vastuullisia ratkaisuja huomiseksi. Ilmastonmuutos on torjuttava tai muuten kaikki muu on turhaa. Tarvitsemme tehokkaita ja monipuolisia keinoja, joilla päästöjä voidaan vähentää mahdollisimman edullisesti, ilman mittavia hyvinvointitappioita. Keinoja kestävään kasvuun tulee etsiä ensisijaisesti markkinatalouden pelisäännöillä, teknologian kehitystä hyödyntäen.

Työllisyysastetta on nostettava, jotta suomalaisesta työstä ja yrittämisestä kerättyjen verojen maksu ei jää liian kapeille harteille. Väestön ikääntyminen asettaa hyvinvointivaltion rahoituksen kestävyuden koetukselle. Julkinen talous ei tule olemaan kestävällä pohjalla, ellei Suomen työllisyysaste nouse muiden Pohjoismaiden tasolle, kohti 80 prosenttia.

Pula osaavasta työvoimasta vaatii ratkaisuja, sillä osaaminen on Suomen ainoa pysyvä kilpailuetu. Nyt osaajapula on noussut yhdeksi yritysten suurimmista kasvun esteistä. Työllisyysasteen nostaminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen eri puolilla maata vaativat monipuolisia koulutukseen liittyviä uudistuksia, uudenlaista tiiviimpää yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä sekä merkittävästi nykyistä enemmän työperusteista maahanmuuttoa ja huippuosaamista myös ulkomailta.

Sujuva liikenne ja saavutettavuus ovat alueiden kilpailukyvyyn ja elinvoiman ytimessä. Liikenteen rahoitus tarvitsee uuden rahoitusmallin, sillä väylien korjausvelkaa sekä infran investointivelkaa on pystyttävä kuroma umpeen.

Suomella on kaikki mahdollisuudet tavoitella keskeisillä kilpailukykykymittareilla maailman kärkeä. Tämä vaatii sitä, että Suomi on mahdollistava yhteiskunta, joka luo edellytyksiä yrityksille ja yksilöille yrittämiseen, luovuuteen ja uusien ratkaisujen etsimiseen. Sääntelyn on oltava sujuvaa ja tervettä kilpailua tukevaa. Mahdollistava yhteiskunta kannustaa ennustettavalla ja pitkäjänteisellä politiikalla osaamisen kehittämiseen ja innovaatioihin, kestävään kasvuun, omistamiseen sekä investointeihin.

SISÄLTÖ

KESTÄVÄ KASVU JA ILMASTONMUUTOKSEN TORJUMINEN	6
TYÖLLISYYS JA KESTÄVÄ JULKINEN TALOUS	9
OSAAVA TYÖVOIMA	12
LIIKENNE JA INFRA	15
SUJUVA SÄÄNTELY	18

KESTÄVÄ KASVU JA ILMASTONMUUTOKSEN TORJUMINEN

KESTÄVÄ KASVU JA ILMASTONMUUTOKSEN NOPEA TORJUMINEN VAATIVAT TEHOKKAITA JA MONIPUOLISIA KEINOJA, JOILLA PÄÄSTÖJÄ VOIDAAN VÄHENTÄÄ KANSANTALOUDELLISESTI MAHDOLLISIMMAN EDULLISESTI, ILMAN MITTAVIA HYVINVOINTITAPPIOITA. KEINOJA TULEE ETSIÄ ENSISIJAJAISESTI MARKKINATALOUDEN PELISÄÄNNÖILLÄ, TEKNOLOGIAN KEHITYSTÄ HYÖDYNTÄEN.

Jokaisella toimijalla on oma roolinsa ilmastonmuutoksen torjumisessa. Ensisijaisesti tarvitaan toimia globaalilla tasolla, mutta myös eurooppalaisella ja kansallisella tasolla. Kestävää kasvua edistää sääntely ja itsesääntely, jotka antavat markkinoille tilaa toimia ja mahdollistavat yritysten, yksilöiden ja muiden toimijoiden oma-aloitteiset vastuulliset valinnat sekä kannustaa yrityksiä kehittämään ja innovoimaan ympäristöystävällisempiä ratkaisuja.

Ilmastotyön punaisena lankana pitää olla vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Eniten pitää panostaa niihin toimenpiteisiin, joilla päästöjä voidaan vähentää eniten ja edullisimmin. Siksi markkinoita pitää luoda ja joustavaa hintaohjausta hyödyntää keinona aina kuin mahdollista.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen vaatii poliittisia päätöksiä, jotka luovat ennustettavan, kilpailuneutraalin toimintaympäristön. Nopeat ja jatkuvat muutokset lainsäädännössä, tuki- tai verojärjestelmissä luovat epävarmuutta ja haittaavat investointeja. Poliittisen ohjauksen on perustuttava vaikutuksiin, eikä yksittäisten teknologioiden tai energianlähteiden tukien.

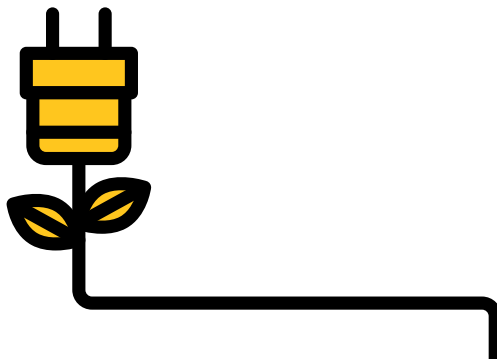
ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ VAATII TOIMIA ENSISIJAISESTI GLOBAALILLA TASOLLA, MUTTA MYÖS EUROOPPALAISELLA JA KANSALLISELLA TASOLLA.

Suomi ei voi yksin toimillaan muuttaa globaalia kehityssuuntaa, vaikka johtajia ja edelläkävijöitä tarvitaan. Ilmastomuutoksen hillinnässä pitääkin ensisijaisesti etsiä sitovia ratkaisuja globaalilla sekä eurooppalaisella tasolla. Suurin osa Suomeen vaikuttavasta energia- ja ilmastopolitiikkaan liittyvästä lainsäädännöstä tehdään EU:n tasolla. Tämän lisäksi tarvitaan kuitenkin myös kansallisia tavoitteita. Tavoitteita asetettaessa on ratkaisuja ja toimintamalleja etsittävä markkinatalouden pelisäännöllä, Suomen kansainvälisestä kilpailukyvyistä huolehtien. Ilmastomuutoksen hillitseminen ei ole ristiriidassa kestäväen kasvun tai vastuullisen luonnonvarojen käytön kanssa.

SUOMEN ON MÄÄRITELTÄVÄ SITOVAT AIKARAJAT ENITEN SAASTUTTAVIEN FOSSIILISTEN ENERGIANLÄHTEIDEN KÄYTÖN LOPETTAMISEKSI KOKONAAN SELVÄSTI ENNEN VUOTTA 2040. YRITYKSILLE ON ANNETTAVA RIITTÄVÄSTI AIKAA TOIMINTANSA MUUTOKSIIN.

2

Ilmastomuutoksen nopea torjuminen vaatii saastuttavien fossiilisten energianlähteiden käytön lopettamista. Tämä tulee vaikuttamaan suuresti energian tuotantoon. Yrityksille on annettava riittävästi aikaa mukautua muutoksiin ja muuttaa omia toimintamallejaan.

3

KESTÄVÄÄ KASVUA EDISTÄVÄT SÄÄNTELY JA ITSESÄÄNTELY, JOTKA JÄTTÄVÄT TILAA YKSILÖILLE, YRITYKSILLE JA JULKISEN SEKTORIN TOIMIJOILLE KUTEN KUNNILLE TEHDÄ OMA-ALOITTEISESTI VASTUULLISIA VALINTOJA.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen vaatii monipuolisia keinoja, joita lainsäätäjän ei pidä määritellä liian tarkasti. Yksilöillä, yrityksillä ja julkisen sektorin toimijoilla kuten kunnilla on oltava mahdollisuus tehdä oma-aloitteisesti vastuullisia valintoja ja kehittää ratkaisuja ongelmiin. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö on avainroolissa ratkaisujen löytämisessä.

4

LISÄTÄÄN PANOSTUKSIA ILMASTOYSTÄVÄLLISTEN TEKNOLOGIOIDEN KEHITTÄMISEEN SEKÄ KIEROTALOUTEEN JA NOSTETAAN SUOMI EDELLÄKÄVIJÄKSI YMPÄRISTÖTEKNOLOGIASSA.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen sisältää monia mahdollisuuksia Suomelle ja maassamme toimiville yrityksille. Ympäristöystävällisten ratkaisujen ja teknologioiden kehittäminen paitsi torjuu ilmastonmuutosta niin myös luo uutta liiketoimintaa ja kasvua. Esimerkiksi kiertotaloudessa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia, joka voisi luoda merkittävää arvonlisää kansantalouteemme. Sääntely-ympäristön on tuettava innovaatioita ja uudistumista ja mahdollistettava kiertotalouden laajeneminen markkinaehtoisesti.

TYÖLLISYYS JA KESTÄVÄ JULKINEN TALOUS

TEHOKKAIN TAPA VAHVISTAA HYVINVOINTIVALTIOTA ON NOSTAA TYÖLLISYYSASTE NYKYISESTÄ 72 PROSENTISTA AINA 80 PROSENTTIIN ENSI VUOSIKYMMENEN LOPPUUN MENNESSÄ.

Työllisyysasteen nostamiseen ei ole yhtä ratkaisevaa keinoa, vaan tarvitsemme useita rakenteellisia uudistuksia. Työn tekemisen ja teettämisen on oltava aikaisempaa kannattavampaa niin työntekijöiden kuin työnantajien näkökulmasta.

Suomen kilpailukyky perustuu korkean arvonlisän työhön ja Suomen vahvuudet ovat koulutuksessa ja osaamisessa. Kireä työnverotus ja ankara progressio kannustavat työn sijasta pikemminkin satsaamaan vapaa-aikaan.

Verotusta kehitettäessä tulee palauttaa mieleen sen perimmäinen tehtävä – kerätä yhteiskunnan toiminnalle tarvittavat varat mahdollisimman reilusti ja tehokkaasti.

TOTEUTETAAN SOSIAALITURVAN KOKONAISUUDISTUS. KIREÄ VEROTUS JA VEROKIIILA EIVÄT SAA HAITATA TYÖN TEKEMISTÄ JA VASTAANOTTAMISTA.

Sosiaaliturvajärjestelmästä on muodostunut vuosikymmenten kuluessa vaikeasti hahmotettava kokonaisuus, joka sisältää moninaisia kannustinloukkuja. Sosiaaliturvaa ja verotusta täytyy tarkastella kokonaisuutena. Ansiotulojen verotusta ja sosiaaliturvaa on kehitettävä siten, että työn vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa. Ansiotulojen verotusta on kevennettävä ja ylin marginaalivero on asetettava 50 prosenttiin.

TYÖMARKKINOIDEN JOUSTAVUUTTA ON LISÄTTÄVÄ LAAJENTAMALLA PAIKALLISEN SOPIMISEN MAHDOLLISUUTTA.

2

Talouden noususuhdanteesta huolimatta, ja vaikka työllisyys on lisääntynyt, on työttömyysasteemme edelleen varsin korkealla tasolla. Euroopan komissio arvioi Suomen vuoden 2018 rakenteellisen työttömyyden olevan 7,5 prosenttia. Tämä asettaa meidät samaan sarjaan pääasiassa Etelä-Euroopan maiden kuten Kreikan, Italian, Espanjan ja Kyproksen kanssa.

Korkea rakenteellinen työttömyys on osittain seurausta jäykistä työmarkkinoistamme. Työlainsäädäntöä tulisi uudistaa siten, että työehtosopimusten yleissitovuudesta tulee perälauta, jos ei toisin sovita. Työmarkkinoita tulisi joustavoittaa paikallista sopimista lisäämällä. Tällä hetkellä monet työehtosopimukset mahdollistavat paikallisen sopimisen, mutta vaikka velvoitteet koskevat kaikkia, ovat joustot vain sopijaosapuolten käytössä. Kaikkien yritysten pitäisi päästä hyötymään vähintäänkin vastaavista joustoista, joita työehtosopimuksissa on sovittu, myös paikallisesti järjestäytyen. Työehtosopimusten tulisi olla yleissitovia vain, jos velvoitteiden lisäksi myös joustot ovat kaikkien käytettävissä.

3

TYÖVOIMAN LIKKUVUUTTA ON TUETTAVA ASUNTOPOLITIIKALLA SEKÄ TOIMIVILLA LIIKENNEYHTEYKSILLÄ.

Työllisyysasteen nostaminen vaatii työvoiman nykyistä parempaa liikkuvuutta. Työvoiman liikkuvuus taas edellyttää toimivia asuntomarkkinoita ja liikenneyhteyksiä. Maankäyttöä, asumista ja liikenneyhteyksiä on kehitettävä pitkäjänteisemmin, nykyistä paremmin yhtenä kokonaisuutena. Tontteja on kaavoitettava, varsinkin kasvukeskuksissa, riittävästi ja monipuolisesti, jotta asuntojen saatavuus säilyy hyvänä ja asumiskustannusten hintakehitys maltillisena. Liikenneyhteyksien on oltava sujuvia, sillä työssäkäyntialueet laajenevat entisestään. Hyvässä kunnossa olevat tiet sekä toimivat raideyhteydet paitsi tukevat tavoitteita ilmastolle haitallisten päästöjen hillitsemiseksi niin myös kannustavat työn vastaanottamiseen pidemmänkin matkan takaa.

TYÖVOIMAPALVELUIDEN JA TULEVIEN KASVUPALVELUIDEN TEHOKKUDESTA ON HUOLEHDITTAVA – YKSITYISTEN TYÖVOIMAPALVELUIDEN ROOLIA ON KASVATETTAVA.

4

Työllisyysasteen nostaminen ja osaajapulaan vastaaminen vaativat, että työvoimapalveluita kehitetään tehokkaampaan, yksilöllisempään suuntaan. TE-toimistojen ja tulevien kasvupalveluiden tuottajien tulisi tarjota aktiivisella ja dynaamisella otteella asiakaslähtöisiä urapalveluita, jotka sisältävät neuvontaa, työnvälitystä sekä täydennys- ja muuntokoulutusta. Työvoimapalveluiden ja tulevien kasvupalveluiden tuottaminen on avattava mahdollisimman laajasti myös yksityisille palveluntarjoajille.

5

TYÖVOIMARESERVI ON OTETTAVA TEHOKKAAMMIN KÄYTTÖÖN AMMATILLISELLA MUUNTO- JA TÄYDENNYSKOULUTUKSELLA. PÄÄTÖSVALTAA KOULUTUKSEN KOHDENTAMISESTA SIIRRETTÄVÄ ALUEILLE.

Työvoimakoulutuksen suuntaamisessa tulee ottaa huomioon yritysten työvoima- ja osaamistarpeet ennakoiden. Nopeisiin suhdannevaihteluihin on voitava reagoida alueellisesti. Alueilla on oltava mahdollisuus vaikuttaa työvoimakoulutuksen resurssien suuntaamiseen tulostavasti.

Rekrytointi-, muunto- ja täsmäkoulutukset ovat tärkeää lääkettä työvoimapulaan ja työllisyysasteen nostamiseen. Yritysten kanssa yhteistyössä toteutettavaa yhteishankintakoulutusta on resurssoitava riittävästi, sillä ne ovat tehokas tapa saattaa yhteen työ ja tekijä.

Työttömyysturvan pitää kannustaa nopeaan työllistymiseen ja lyhyiden työsuhteiden vastaanottamiseen. Työllistymistä haittaavat kannustinloukut on purettava.

OSAAVA TYÖVOIMA

OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUDEN TURVAAMINEN ERI PUOLILLA MAATA SEKÄ TULEVAISUUDEN OSAAMISTARPEISIIN VASTAAMINEN VAATIVAT JATKUVAA, ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA SEKÄ JOUSTAVAA KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄ.

Pula osaavasta työvoimasta tulee hidastamaan koko Suomen talouskasvua tulevina vuosina. Ongelma ei johdu pelkästään meneillään olevasta noususuhdanteesta vaan tilannetta pahentaa väestön ikääntyminen. Samaan aikaan vauhdilla etenevä työn murros tarkoittaa, että jatkuva, elinikäinen oppiminen vahvistuu työelämän normina.

Suomen tulevaisuuden menestyksen ja kilpailukyvyn ratkaisee osaaminen. Koulutusjärjestelmämme on sopeuduttava niin yksilöiden, yritysten kuin yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja rooleihin. Oman osaamisen lisäksi Suomen on houkuteltava huippuosaajia ja ammattilaisia myös ulkomailta.

MAHDOLLISTETAAN JATKUVA OPPIMINEN JOUSTAVALLA KOULUTUSJÄRJESTELMÄLLÄ.

Jokaisen on voitava päivittää ja muuntaa osaamistaan muuttuvan työelämän tarpeiden mukaan läpi työuran. Koulutusjärjestelmän sisäisiä raja-aitoja on purettava. Erilaisia tutkintoja, tutkinnon osia, työssäoppimista ja työntekoa on pystyttävä yhdistelemään joustavasti.

Koulutusasteelta toiselle on voitava siirtyä joustavasti ja nopeammin. Nykyinen järjestelmä, joka aiheuttaa tyhjäkäyntiä ja välivuosia, on sekä opiskelijoiden että yhteiskunnan kannalta järjetön.

Oppilaitosten yhteistyötä on kehitettävä sisältö edellä.

JATKETAAN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN UUDISTAMISTA JA OTETAAN OPPISOPIMUKSESSA KÄYTTÖÖN PALKKAPORRASTUS.

2

Ammatillisen koulutuksen uudistus, joka astui voimaan vuoden 2018 alussa, on prosessi, jota on jatkettava määrätietoisesti. Uudistus lisää työssäoppimista sekä oppilaitosten yhteistyötä työelämän kanssa. Uudistus siirtää ammatillisia opintoja kohti osaamiskeskeisyyttä, selkeyttää tutkintorakenteita sekä mahdollistaa jatkuvan haun ammatillisiin opintoihin. Ammatillisen koulutuksen vetovoima on turvattava, perääntyminen uudistuksen kanssa heikentäisi tilannetta.

Oppisopimuksen käyttöä tulee joustavoittaa ja laajentaa entisestään. Oppisopimus on erinomainen työkalu helpottamaan yritysten pulaa osaavasta työvoimasta sekä tasapainottamaan reaaliaikaisesti työmarkkinoiden osaamiseen liittyvää kysyntää ja tarjontaa. Oppisopimuksen käyttö on liian kallista usealle pk-yritykselle. Jotta oppisopimuksen käyttö laajenisi entisestään, tulisi oppisopimuksessa ottaa käyttöön palkkaporrastus. Ensimmäistä tutkintoa suorittavan lähtöpalkka voisi olla 30–50 prosenttia ammattityöntekijän tasosta. Palkan kehittyminen voitaisiin sitoa opintojen etenemiseen.

3

PYSÄYTETÄÄN OSAAMISEN RAPAUTUMINEN.

Varhaiskasvatus ja peruskoulu luovat pohjan tulevaisuuden osaajille. Tällä hetkellä 11 prosenttia peruskoulun päättäneistä ei osaa lukea jatko-opintojen edellyttämällä tavalla. Näiden nuorten osuus on tuplaantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Oppivelvollisuuden mekaaninen pidentäminen ei ole ratkaisu osaamisen rapautumisen pysäyttämiseen. Koko ikäluokan sijaan resurssit tulee suunnata varhaiseen puuttumiseen sekä tehostetusti niille, jotka tarvitsevat apua. Kaksivuotisesta esiopetuksesta on tehtävä pakollinen kaikille lapsille ja peruskouluille on suunnattava lisää resursseja perustaitojen opettamisen tukeen. Koululaisten perusosaamiselle on luotava minimitaso mittarit, joiden täyttymistä on seurattava. Koulujen on pysyttävä varmistamaan, että lapset ja nuoret eivät pääse solahtamaan peruskoulun läpi oppimatta perustaitoja kuten lukemista ja laskemista.

4

TIIVISTETÄÄN YRITYSTEN JA OPPILAITOSTEN YHTEISTYÖTÄ. TUETAAN ALUEELLISIA OSAAMISKESKITTymiÄ.

Tulevaisuudessa oppiminen tapahtuu yhä enemmän työssä ja työpaikoilla. Oppilaitosten ja yritysten yhteistyön on oltava mahdollisimman tiivistä. Yritysten nopeat osaamistarpeiden muutokset pitäisi heijastua opetuksen sisältöön nopeasti ja uudenlaisia yhteisiä oppimisympäristöjä on synnyttävä.

Opiskelijoiden työelämäyhteyksiä on vahvistettava kaikilla koulutusasteilla.

Työelämän ja oppilaitosten tiiviin yhteistyön tavoitteena on oltava vahvojen alueellisten osaamiskeskittymien syntyminen. Alueen koulutustarjonnan on tuettava alueen elinkeinoelämän kehittymistä. Alueilla on oltava mahdollisuus rakentaa pitkäjänteisesti huippuosaamista ja kasvattaa alueen kilpailukykyä ja elinvoimaa.

LISÄTÄÄN TYÖPERUSTEISTA MAAHANMUUTTOA MERKITTÄVÄSTI NYKYISESTÄ - LUOVUTAAN SAATAVUUSHARKINNASTA.

5

Työperusteinen maahanmuutto on Suomelle välttämättömyys, jotta yrityksille riittää henkilöstöä ja hyvinvointivaltion rahoitus voidaan turvata. Emme myöskään pärjää kansainvälisessä kilpailussa parhaasta osaamisesta pelkästään omin voimin. Meidän on pystyttävä houkuttelemaan Suomeen huippuosaamista ja ammattilaisia myös ulkomailta.

Sujuvat lupaprosessit ovat yksi keino houkuttaa aktiivisesti osajia ulkomailta. Lupaprosessit on viipymättä sujuvoitettava asiakaslähtöisiksi digitalisaatiota hyödyntäen. Työhön perustuvien oleskelulupien käsittelyajaksi on saatava lakiin maksimiksi kuukausi. Tavoitteena tulee kuitenkin olla keskimääräisesti alle viikon käsittelyaika. EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien työntekijöiden saatavuusharkinnasta on luovuttava. Saatavuusharkinnalla tarkoitetaan käytäntöä, jossa selvitetään ennen oleskeluluvan myöntämistä, onko työmarkkinoilla Suomessa tai EU-alueella jo saatavilla sopivaa työvoimaa kyseiseen tehtävään. Tämä harkinta on turha ja byrokraattinen. Yritykset tietävät viranomaisia paremmin osaamistarpeet, joita yrityksissä eri puolilla maata on.

Suomessa tutkintoon valmistuville ulkomaalaisille opiskelijoille tulee myöntää valmistumisen yhteydessä pysyvä oleskelulupa.

LIIKENNE JA INFRA

TOIMIVA LIIKENNEJÄRJESTELMÄ JA SUJUVAT LOGISTIIKKAKETJUT OVAT SUOMEN KILPAILUKYVYN EDELLYTYS. LIIKENNEVÄYLIEN KORJAUS- JA INVESTOINTIVELKAA ON SUPISTETTAVA PITKÄJÄNTEISELLÄ KOKONAISUUNNITTELLA. LIIKENTEEN RAHOITUS VAATII UUDEN MALLIN.

Liikenteen väyläverkko on vientivetoisen Suomen verisuoni, jolla liikkuu miljardien arvosta raaka-aineita ja valmiita tuotteita. Pullonkauloihin ja häiriöihin ei ole varaa. Väyläverkon kokonaisuuden sujuvuus on kriittinen asia talouskasvun, yritysten toimintaedellytysten sekä kilpailukyvyn kannalta.

Saavutettavuus ja toimivat liikenneyhteydet ovat Suomen eri alueiden menestyksen kannalta ratkaisevia tekijöitä. Väyliä ja liikenneratkaisuja tulee arvioida aina Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta.

Sujuvilla lentoyhteyksillä turvataan vientiteollisuuden ja matkailualan toimintaedellytykset eri puolilla Suomea.

Liikenteen CO₂-päästöjen hillitseminen on keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjunnassa.

VÄHENNETÄÄN LIIKENTEEN KORJAUS- JA INVESTOINTIVELKAA. KORJAUSVELAN VÄHENTÄMISEEN TARVITAAN 300 MILJONAN VUOSITTAINEN LISÄRAHOITUS SEKÄ 12-VUOTINEN SUUNNITELMA.

Liikenneväylät kärsivät lähes 2,5 miljardin korjausvelasta, josta puolet kohdistuu tiestöön. Väylien korjaamisen lisäksi tarvitaan investointeja - uusien väylien rakentamista, liittymien parantamista, lisäkaistoja ja lisäraiteita. Investointivelkaa on kurottava, sillä infra luo kasvua ja mahdollistaa yhteiskunnan kehittymisen. Suomen liikennenympäristö ei nykyisellään pärjää kilpailijamaille, erityisesti Ruotsille.

Liikenteen perusväylänpidon rahoitusta on lisättävä 300 miljoonalla heti hallituskauden alusta alkaen. Ennen kaikkea korjaus- ja investointivelan vähentäminen vaatii kuitenkin kokonaisvaltaista suunnittelua. Valtakunnallinen 12-vuotinen suunnitelma on vietävä maaliin. Suunnitelma tulee laatia vuorovaikutteisesti niin, että siinä huomioidaan elinkeinoelämän ja alueiden tarpeet.

2

VALMISTELLAAN LIIKENNEINFRAALLE KESTÄVÄ RAHOITUSMALLI.

Pelkkä budjettirahoitus ei riitä liikenteen korjaus- ja investointivelkojen kiinni kuromiseen. Suomi tarvitsee liikenteelle uuden kokonaisvaltaisen rahoitusmallin, jonka avulla pystymme tavoittelemaan Ruotsin tasoa infran rahoituksessa sekä käynnistämään uusia infrahankkeita etupainotteisesti. Mallin pitää pystyä vähentämään korjaus- ja investointivelkaa Suomen eri osissa. Uusi rahoitusmalli ei kuitenkaan saa nostaa teiden käytön nettokustannuksia.

Lisäksi, hankeyhtiöiden käyttöä yksittäisissä uusissa hankkeissa tulee edistää. Suomen on myös paremmin hyödynnettävä EU:n rahoitusmahdollisuudet liikenteen osalta. EU-rahoitusmahdollisuuksien osalta erityisen tärkeää on vaikuttaa liikenteen TEN-T-ydinverkkokäytävän laajentamiseen, koska Suomen mahdollisuudet kehittää olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria paranisivat.

3

HILLITÄÄN LIIKENTEEN CO2-PÄÄSTÖJÄ YRITYSTEN KILPAILUKYKY HUOMIOIDEN.

Liikenteen päästöjä on vähennettävä voimakkaasti lähivuosina päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, niissä paikoissa, joissa mahdollista, on vaikuttava keino vähentää yksilöiden liikkumisen tarvetta. Maankäytön suunnittelun ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tulee tukea joukkoliikenteen käyttämistä, varsinkin kasvukeskuksissa. Tieliikenteessä sähköautojen yleistymistä on edistettävä esimerkiksi rakentamalla kattavampaa sähköautojen latausverkostoa. Suomen autokanta, joka on Euroopan vanhinta, vaatii uudistamista vähäpäästöisempään suuntaan.

Yritysten kannalta päästövähennystavoitteita pohdittaessa etusijalla ovat keinot, jotka leikkaavat sekä kuljetuskustannuksia että päästöjä. Tästä syystä HCT-rekat onkin vakinaistettava niillä väylillä, joille ne soveltuvat ja vientisatamiin johtavat rataosuudet tulisi sähköistää. Meri- ja sisävesiliikenteen lisäksi raidekuljetukset ovat ympäristöystävällinen vaihtoehto pitkämatkaisessa tavaraliikenteessä. Raidekuljetusten osuuden nostaminen vaatii kuitenkin panostuksia kapasiteettiin kuten lisäraiteisiin, ohituspaikkoihin ja tukkoisiin ratapihoihin. Riittävä kapasiteetti ja väylien kunto, jotka mahdollistavat sujuvan liikenteen edesauttavat päästöjen vähentämistä myös tieliikenteessä.

4

YRITYSTEN LOGISTIikkakustannuksia ei saa nostaa. Kansainvälinen kilpailukyky on turvattava.

Suomen sijainti ja pitkät etäisyydet kohdemarkkinoille aiheuttavat sen, että korkeat logistiikkakustannukset muodostavat suomalaisille yrityksille kilpailuhaitan. Liikenteen nimissä kerätään veroina ja maksuina seitsemän kertaa enemmän rahaa kuin mitä liikenteeseen ohjataan. Yritysten kilpailukykyä ei tule entisestään heikentää yksittäisillä lisämaksuilla.

Merenkulunväylämaksu tulisi poistaa kokonaisuudessaan, lentoveroa ei tule ottaa käyttöön, eikä yrityksiltä perittäviä toimintokohtaisia viranomaismaksuja pidä nostaa.

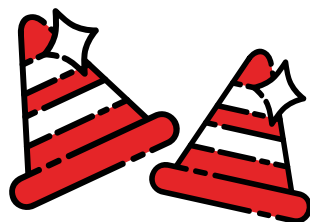
LIIKENTEEN KILPAILUN AVAAMISTA ON JATKETTAVA.

5

Liikenteen kilpailun avaaminen luo kasvua ja uutta liiketoimintaa, edistää liikennepalveluiden laatua ja saatavuutta, kustannustehokkuutta sekä monipuolisuutta. Liikenteen kilpailun avaaminen palvelee sekä ihmisten liikkuvuuden sujuvuutta että teollisuuden kuljetusten vientikilpailukykyä.

Liikenteen kilpailun avaamisen kannalta tärkeää on kilpailun tosiasiallisten esteiden sekä markkinoille pääsyn esteiden purkaminen. Raideliikenteen kilpailun avaamisen kannalta on keskeistä, että raideliikenteen kapasiteettia lisätään ja että valmiilla oleva kalustoyhtiö palvelee sekä henkilö- että tavaraliikennettä.

Ratkaisevaa on myös, että liikennepalveluiden kehittyminen digitalisaation avulla jatkuu. Liikenteen digitalisaation edistäminen vaatii nykyistä toimivampia laajakajastayhteyksiä. Digi-infraa on ensisijaisesti kehitettävä markkinaehtoisesti, sillä markkinaehtoinen kilpailutilanne kannustaa infrastruktuurin rakentamiseen ja asiakkaista kilpailemiseen yhteyksien nopeudella ja laadulla. Laajakajastayhteyksien runkoverkkojen osalta mahdollisuus EU-rahoitukseen on varmistettava rakennerahastoasioita koskevassa kumppanuussopimuksessa.

SUJUVA SÄÄNTELY

TURHAN BYROKRATIAN SIJAAN TARVITAAN SUJUVAA SÄÄNTELYÄ, JOKA KANNUSTAA YRITTÄJYYTEEN JA MAHDOLLISTAA TERVEEN KILPAILUN.

Suomella on kaikki mahdollisuudet tavoitella keskeisillä kilpailukykykymittareilla maailman kärkeä. Tämä vaatii, että Suomi on mahdollistava yhteiskunta, joka luo edellytyksiä yrityksille ja yksilöille yrittämiseen, luovuuteen ja uusien ratkaisujen etsimiseen. Sääntelyn on tuettava tervettä kilpailua tukevaa.

SUJUVOITETAAN SÄÄNTELYÄ.

Lainvalmisteluun tarvitaan konsernijohto seuraamaan ja edistämään hallitusohjelman toteutumista ja hyvää lainvalmistelua. Lainvalmistelun resursseja tulee tarkastella ja lisätä resursseja tai kohdentaa niitä uudelleen tarpeen mukaan. Lain-säädännön vaikutusarviointia tulee vahvistaa sekä tehdä merkittäville uusille laeille jälkiarviointi ja sen perusteella tarvittavat korjaustoimet. One in – One out tulee ottaa toimintatavaksi, jolloin yrityksille taakkaa aiheuttavan sääntelyn antaminen edellyttää, että toisaalta puretaan taakkaa.

SUJUVOITETAAN KAAVOITUS.

Asuntojen kalliit hinnat etenkin kasvukeskuksissa estävät työvoiman liikkuvuutta. Hidas kaavoitusprosessi valitusrumbineen hidastaa ja estää investointeja.

Maankäyttö- ja rakennuslain käynnissä olevan uudistuksen keskeiseksi tavoitteeksi on otettava kaavoitusprosessin sujuvoittaminen. Liian yksityiskohtaisista rakentamista koskevista määräyksistä on luovuttava. Kaavoissa ei tule määritellä liian yksityiskohtaisista rakentamista koskevista määräyksistä ja materiaalipakosta on luovuttava. Myös kaavoihin liittyviä valitusoikeuksia tulee rajata. Perusteettomat valitusprosessit ovat viivyttäneet aivan liian monia rakentamishankkeita.

Elinkeinoelämän kannalta on olennaista, että kaavoitusprosessi tuottaa riittävästi rakentamiskelpoisia tontteja.

Valtion ja kaupunkiseutujen tekemien maankäytön, liikenteen ja asumisen kehittämiseen liittyvien MAL-sopimusten sitovuutta tulee lisätä. Lisäksi maanomistajille on annettava subjektiivinen kaavoitusoikeus, jolla he saavat kaavoittamisen vireille.

3

INVESTOINTIEN LUVITUS SUJUVAKSI YHDEN LUUKUN JA LUVAN PERIAATTEELLA.

Kasvu ja sen myötä hyvinvointi edellyttävät, että Suomeen investoidaan. Jopa miljardien investoinnit saattavat kuitenkin päätyä seisomaan lupabyrokraatiaan. Tavoitteena tulee olla, että lupa- ja valitusprosessit yhtenäistetään niin, että yksi hanke tarvitsee yhden luvan. Tämä edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain uusimista ja yhteensovittamista ympäristölainsäädännön kanssa ja uuden LUOVA-viraston hyödyntämistä. Lisäksi hajanainen ympäristösääntely on yhtenäistettävä yhdeksi laiksi, ympäristökaareksi. Yhden luvan periaate karsisi automaattisesti päällekkäiset valitusprosessit sekä viranomaisten keskinäiset valitukset. Sujuva luvitus ja yhden luukun periaate tarvitsevat keskistetyn sähköisen järjestelmän.

4

JATKETAAN ALKOHOLILAINSÄÄDÄNNÖN VAPAUTTAMISTA.

Alkoholilain vuoden 2018 alusta voimaan tulleesta lakimuutoksesta saadut kokemukset osoittavat, että alkoholin myynnin vapauttamista kannattaa jatkaa. Lakimuutoksen yhteydessä esitetyt uhkakuvat eivät toteutuneet, vaan esimerkiksi matkustajatuonti ja väkevien alkoholijuomien myynti ovat vähentyneet.

Seuraava askel alkoholin myynnin vapauttamisessa tulee olla mietojen alkoholijuomien (enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia) myynnin salliminen vähittäiskaupassa. Lisäksi myynnin kellonaikaa koskevista rajoituksista tulee luopua. Vapautus pitää tehdä maltillisesti vaikutuksia seuraten.

Myös anniskelun sekä tila- ja panimomyynnin esteitä tulee selvittää. Alkoholiverotuksella voidaan tarvittaessa tasapainottaa kysyntää huomioiden sen, ettei verotus johda matkustajatuonnin kasvuun.

VAPAUTETAAN APTEEKKISÄÄNTELYÄ TURVALLISESTI.

5

Apteekkisääntely ei vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeita. Apteekkisääntelyn vapauttaminen helpottaisi asiakkaiden elämää apteekkien sijaintipaikkojen ja aukioloaikojen vastatessa kysyntää ja itsehoitolääkkeiden myyntipaikkojen lisääntyessä.

Apteekkien määrää rajoittavasta tarveharkinnasta on luovuttava. Apteekin perustaminen tulisi sallia ilmoitusmenettelyllä, kunhan perustaja ja apteekki täyttävät lain vaatimat edellytykset apteekkitoiminnan harjoittamiselle. Apteekkitoiminnan turvallinen harjoittaminen varmistettaisiin vaatimalla apteekille vastaava hoitaja, jolla on proviisorin koulutus. Apteekin omistaminen tulisi sallia myös yhtiömuotoisesti.

Itsehoitolääkkeiden myyntiä tulee vapauttaa vastuullisesti vähittäiskaupalle. Tämä edellyttää viranomaispäätöstä siitä, mitä lääkkeitä voitaisiin turvallisesti siirtää apteekkimyyntiä vapaampaan myyntiin. Määrittely ei olisi laintasoinen, vaan viranomaispäätös, jolloin tarvittavia muutoksia olisi mahdollista toteuttaa joustavasti viranomaisen valvontatyössään tekemien havaintojen pohjalta.

KAUPPAKAMARI

kauppakamari.fi